

Voorwoord

In 1976 zong de Zweedse popgroep ABBA het nummer 'Money, Money, Money' naar de top van de hitlijsten. In een mensenleven speelt geld een prioritaire rol, wat nog meer het geval is de laatste tientallen jaren die gekenmerkt worden door ontelbare budgettaire, financiële en monetaire problemen.

Al jaren doceer ik het vak Openbare financiën/Begrotingsrecht, alsook Internationale economische instellingen. Al decennia staan begrotingstekorten en schulden centraal. In België zijn we sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw bezig met saneringen. Het resultaat is een overheidsbeslag van meer dan 50% van het bbp, een plaats in de mondiale top drie van de belastingdruk, een onbestaand begrotings-evenwicht en een overheidsschuld die de Maastrichtnorm zelfs nooit heeft benaderd. In vergelijking met Nederland komen we niet in de buurt van de resultaten die onze noorderbuur in het precorona tijdperk kon voorleggen: een tewerkstellingsgraad van boven de 80%, een schuld van 50% van het bbp, een begrotingsoverschot, een fiscale revolutie met meer nettoloon en lagere arbeidskosten, alsook hogere pensioenreserves. Om terug te komen op de eerste zinnen van deze alinea: in België is er gedurende al die jaren structureel niets ten goede gewijzigd.

Nochtans voerde ons land vlak na de bevrijding een omvangrijke monetaire operatie door, toen de Tweede Wereldoorlog elders nog volop woedde. Dat gebeurde in oktober 1944 onder leiding van minister van Financiën Camille Gutt. De snelheid en de vlotheid van die ingreep legde België in de daaropvolgende jaren geen wind-eieren. Desalniettemin is deze minister in de vergetelheid geraakt; er is voor hem nog steeds geen standbeeld opgericht, want minister Gutt was een zogenaamde 'extra parlementair'. Na zijn niet al te populaire maar uiterst noodzakelijke ingreep, was elke politicus opnieuw geïnteresseerd om dat cruciale departement te leiden. Gutt werd bedankt voor bewezen diensten. Gelukkig voor hem had hij vrienden in de Verenigde Staten, waardoor hij de eerste Directeur-Generaal van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) werd. En laat dit nu juist de mondiale instelling zijn die zich buigt over de monetaire problemen op deze planeet.

In 2002 hebben de eurolanden, waaronder België, hun monetaire soevereiniteit afgestaan aan de Europese Centrale Bank (ECB). Dat was overigens niet de eerste keer dat zoiets gebeurde. In de jaren 1980 en 1990 was er de overdracht van bevoegdheden aan de Europese Economische Gemeenschap (EEG) / de Europese Unie (EU) / Euratom, en reeds in 1951 aan de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS). In 1949 ging onze militaire soevereiniteit in belangrijke mate over

naar de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO). Wie de Belgische grondwet letterlijk leest, kan slechts besluiten dat deze afstanden van soevereiniteit hiermee in conflict zijn.

Eén gemeenschappelijke munt voor de eurozone zou het allemaal oplossen! Maar dat is niet gebeurd. De bancaire crisis van 2008 bracht de centrale banken ertoe om massaal geld bij te drukken, vooral met de bedoeling een aantal commerciële banken van het faillissement te redden. Terwijl dit geen structurele oplossing is, volgde in het voorjaar 2020 de covid-19 pandemie. Het antwoord op deze virusoorlog was het stilleggen van de economie en het massaal uitdelen van allerhande premies aan bedrijven en burgers. Van haar kant draaide de ECB de geldkraan nog verder open, zodat er de afgelopen jaren duizenden miljarden aan nieuwe euro's werden gecreëerd. De hamvraag is wat er met al dat nieuw gecreëerde geld gebeurt. Gaan de banken dat terugbetalen aan de ECB? Gaat de ECB de opgekochte obligaties ooit terug op de markt verkopen? Of, wanneer ze vervallen, nieuwe in de plaats kopen? Wat gaat de ECB intussen met al die opgekochte obligaties doen? Niemand die het weet. De inflatie en de rente blijven er bovendien onbewogen laag bij. Waar is de tijd dat spaargeld nog een eerlijk rendement opleverde? Merkwaardig is ook dat de banken quasi gratis geld krijgen van de ECB, maar er bitter weinig mee aanvangen dat de gemiddelde burger vooruithelpt. Geregeld wordt er gewezen op de 'neokeynesiaanse' aanpak van de huidige problemen. Maar zou deze schatrijke Britse econoom en kunstkenner zich vandaag nog kunnen vinden in deze massale geldcreatie? Ten slotte kan men zich de vraag stellen of de formule van Irving Fisher (een sterke toename van de geldhoeveelheid leidt bij ongewijzigde omstandigheden tot hogere inflatie) nog enige waarde heeft. Als gevolg van de massale geldschepping neemt de geldhoeveelheid sterk toe, en toch is er amper inflatie... Of is de omloopsnelheid van het geld sterk gedaald? En gaat de ECB ten slotte toch streven naar hoge inflatie om zo het schuldenprobleem deels op te lossen?

De nieuwe financiële revolutie geeft antwoorden op al deze vragen. Het boek is stapsgewijs opgebouwd en neemt de lezer mee op een monetaire tijdreis. De rol van de centrale banken wordt toegelicht, en er wordt een volledig hoofdstuk gewijd aan de schuldenproblematiek. Daarnaast besteedt de auteur uitgebreid aandacht aan de rol van de ECB, met een kritische benadering van haar oprichting, taken en monetair beleid. Uiteraard ontbreken ook inflatie en rente niet. Als uitsmijter volgt een vernieuwende kijk op het monetaire gebeuren.

Dit boek is een *must read* voor iedereen die begaan is met zijn of haar geld, of met dat van de overheid. Het geeft een mooi overzicht van de huidige monetaire stand van zaken met al zijn feiten en problemen, maar de auteur reikt ook oplossingen aan.

Kortom, ik kan dit boek alleen maar aanbevelen: om te kopen, te lezen en er ideeën uit te putten die oplossingen dichterbij brengen. Want de nood aan innoverende, kritische publicaties over het monetair beleid is hoog. Uiteindelijk gaat het om uw geld.

Om met een toepasselijke filmtitel uit de 007-reeks te eindigen: dit is een boek 'For your eyes only'!

Prof. dr. Herman Matthijs